

Datum: 5.9.2024.

Broj: 02-06-1087

TI BIH: CIK I DALJE NE KAŽNJAVA ZLOUPOTREBU JAVNIH RESURSA, OHR ODBIJA DATI AUTENTIČNO TUMAČENJE IZBORNOG ZAKONA

Sarajevo, 5. septembar 2024. godine – U posljednja dva mjeseca Transparency International u BiH (TI BiH) podnio je 90 prijava vezanih za kršenje izbornog zakonodavstva. CIK je do sada po prijavama TI BiH izrekao 14 sankcija u ukupnom iznosu od 59.500 KM koje se u najvećoj mjeri odnose na **preuranjenu kampanju**, dok i dalje izostaju sankcije za zloupotrebu javnih resursa. Za dva mjeseca predizbornog perioda kroz jednokratne davanja penzionerima i drugim kategorijama najčešće od 50, 100 ili 200 KM, svi nivoi vlasti podijelili su oko **53 miliona KM** po [podacima TI BiH](#).

Uprkos tome što je zakonom prvi put zabranjena **indirektna kupovina glasova** kroz pružanje ove vrste jednokratne pomoći građanima, po ovoj odredbi još niko nije sankcionisan. Iz ove zabrane izuzete su samo redovne budžetske subvencije ali je CIK zauzeo stav da su sve subvencije redovne ako se "isplaćuju iz stavki planiranih budžetom" tako da je teško očekivati da će bilo ko biti sankcionisan ako se ova praksa nastavi.

Od raspisivanja izbora CIK je od TI BiH i drugih subjekata zaprimio ukupno 70 prijava za zloupotrebu javnih resursa od kojih dobar dio još nije riješen a izrečene su **samo dvije sankcije** i to za zloupotrebu sredstava komunikacije. Zbog svega je TI BiH još u julu zatražio autentično tumačenje od OHR-a koji je u odgovoru istakao da je tumačenje zakona spada u nadležnost CIK.

-Iako ne smatramo da institut autentičnog tumačenja treba koristiti u demokratskim sistemima, podsjećamo i da su izmjene Izbornog zakona nametnute, te nisu usvojene kroz demokratske procese i javne diskusije, zbog čega bi OHR trebalo da pokaže minimum odgovornosti da se osigura njihovo adekvatno tumačenje i primjena. U suprotnom se otvara prostor za neprimjerene uticaje na proces primjene zakona i na proizvoljno tumačenje ovih odredbi, zbog čega su u velikoj mjeri obesmišljene i nisu postigle svrhu, istakla je Ivana Korajlić izvršna direktorica TI BiH.

TI BIH je [već ukazivao na brojne primjere jednokratnih davanja pred izbore](#), a najnoviji primjeri odnose se na jednokratnu pomoć penzionerima u Tuzlanskom kantonu i Bratuncu od 100 KM, učenicima u Foči, Ljubuškom, Širokom Brijegu kao i na podjelu "kartica prijateljstva" za penzionere i besplatnih placeva za mlade od strane gradonačelnika Banjaluke. Treba istaći i da je Vlada FBiH najavila rebalans budžeta **u jeku izborne kampanje** i jednokratnu pomoć svim penzionerima od 100 i 200 KM, što je već viđeno pred Opšte izbore 2022. godine.

TI BiH je objavio i interaktivnu mapu gdje je locirao 593 primjera predizbornih radova koji su počeli ili otvoreni u protekla dva mjeseca, čija vrijednost iznosi **569 miliona KM**. CIK je do sada izricao sankcije partijama koje su se hvalile predizbornim radovima u kontekstu preuranjene kampanje a TI BiH još čeka odluke po prijavi protiv državnog ministra Sevlida Hurtića koji je vodio izbornu kampanju i fotografisao se pored javnih radova finansiranih sa lokalnog nivoa u Doboju. Takođe CIK-u je prijavljen i slučaj asfaltiranja lokalnih puteva iz sredstava ŠG Romanija Sokolac, jer putem ovih javnih radova direktnu izbornu kampanju vodi direktor tog preduzeća Strahinja Bašević koji je kandidat za načelnika.

Nastavljena je i praksa funkcionerske kampanje, a posmatrači TI BiH ispratili su u protekla dva mjeseca 350 događaja u organizaciji javnih institucija. Na preko **75% takvih događaja prisutni su bili izborni kandidati**, na 14% događaja iznošene su političke poruke, iako se po zakonu i ovo smatra zloupotrebom javnih resursa. Još se čekaju odluke po prijavama protiv poslanika u NSRS i nosioca liste SNSD-a u Banjaluci Vlade Đajića koji je slao predizborne poruke na nekoliko javnih događaja, a isti kandidat je kao i u prethodnim izbornim ciklusima započeo preuranjenu kampanju preko bilborda gdje nudi besplatne preglede penzionerima.

Zabilježeni su i slučajevi predizborne promocije načelnika Vukosavlja na „Gastro festu“ u ovoj opštini, načelnika Ustikoline na koncertu povodom dana opštine kao i promocije dva ministra iz Vlade SBK kroz postavljanje plakata na fudbalskom turniru.

Evidentiran je i **41 primjer zloupotrebe djece u političke svrhe**, a samo prvog dana škole 21 slučaj gdje su funkcioneri zloupotrijebili učenike osnovnih škola za vlastitu promociju i vođenje izborne kampanje. Takođe, zabilježen je i 72 slučaj povećanog zapošljavanja pred izbore, 101 primjera preuranjene kampanje, 67 slučajeva omogućavanja posebnih pogodnosti u vidu besplatnih pregleda ili drugih javnih usluga u predizbornom periodu.

Tu je i 14 primjera plaćenog oglašavanja institucija koje promovišu kandidate, te korišćenja sredstava komunikacije za izbornu kampanju što je **zakonom zabranjeno**. Izdvajamo primjere gradonačelnika Gradiške i Konjica koji video spotovima i drugim oblicima kampanje promovišu uspjehe dosadašnje gradske administracije.

TI BiH već dugo ukazuje na problem izbornih uslova u BiH, jer nekažnjena zloupotreba javnih resursa daje značajnu prednost kandidatima na vlasti. Posljednjim izmjenama koje je nametnuo visoki predstavnik ove zloupotrebe su samo **djelimično sankcionisanje**, ali zbog nepostojanja tumačenja i uske primjene, ove odredbe za sada nisu dale očekivane rezultate.

Ono što je pozitivno pomenuti jeste povećano interesovanja građana za izborni proces, a TI BiH je samo putem [aplikacije Reflektor](#) primio **878 prijava građana** vezanih za pokušaje uspostave političke kontrole nad biračkim odborima, preuranjenu kampanje i zloupotrebu javnih sredstava.